

Det är svårt att föreställa sig någon person i Sverige, kanske även i Europa, som förtjänar utmärkelsen Årets Cancernätverkare bättre än **Eva Jolly**. Hon är specialistsjuksköterska, chef, forskare, koordinator på Karolinska CCC, engagerad i otaliga EU-projekt och har ägnat hela sitt liv åt cancer. Lugnt och metodiskt, utan åthävor, har Eva Jolly de senaste 35 åren oförtrutet arbetat med att förändra cancervården i Sverige, inte minst genom att stärka det internationella samarbetet och bygga upp Sveriges första Comprehensive Cancer Center. Men drivkraften för denna ödmjuka inflytelserika ledare är idag densamma som när hon en gång med stor målmedvetenhet valde yrkesbana, att arbeta för och tillsammans med cancerpatienter och deras närstående.

Eldsjäl tar täten för cancervården

Livsbanan är förstås individuella och ser helt olika ut, ofta svänger de lite hit och dit under livet innan de rätar ut sig och stakar ut vägen. Möjligen är det inte så många människor förunnat att ha en lika rak och obruten livsväg som Eva Jolly, som föddes i Stockholm 1969 och som väldigt tidigt visste exakt vad hon ville bli.

– Jag tyckte det vårdande var så spännande och var som barn helt säker på att jag ville bli sjuksköterska. Mina föräldrar tyckte att det var slöseri med fina betyg. Jag var studiemotiverad och hade lätt för mig men det var inte tal om att välja något annat yrke än sjuksköterska. Visst hade jag kunnat studera till läkare men det var närheten till patienterna som var den starka drivkraften, berättar Eva Jolly, som redan där visade prov på den målmedvetenhet som har styrt henne sedan dess.

Att välja ett vårdyrke var ovanligt på 1980-talet men det var inget som bekymrade Eva som sökte sig till Röda Korsets sjuksköterskeutbildning.

– Jag visste redan då att jag ville arbeta internatio-

nellt, förklarar Eva och man undrar försiktigt om hon möjligen har ett klärvoajant drag för den där önskan har sannerligen gått i uppfyllelse i hennes liv.

När Eva Jolly bara är 20 år gammal blir hon färdig sjuksköterska. Och inte nog med att detta är rekordtidigt, hon får dessutom i princip omedelbart ett fast jobb på Radiumhemmet.

– Jag sökte mig dit för att jag ville arbeta med kritiskt sjuka människor och hade varit elevplacerad där. Det var ganska svårt att få jobb på den tiden men de konverterade en underskötersketjänst till en sjukskötersketjänst så i september 1989 hade jag min första fasta tjänst. Det var både fantastiskt och lite läskigt.

Onkologi, forskning och ledarskap

Arbetet på Radiumhemmet, som då styrdes av Jerzy och Nina Einhorn, kom att prägla henne djupt.

– Det var en ynnest och ytterst lärorikt att få arbeta med sådana eldsjälar. Vi lärde oss att alltid sätta patienten i centrum, att göra allt för dem. Palliativ vård var

RADIUMHEMMET

Årets Cancernätverkare heter Eva Jolly, verksamhetsansvarig för Karolinska Comprehensive Cancer Center. Här utanför Radiumhemmet där hon som nyexaminerad sjuksköterska för 35 år sedan inledde sin framgångsrika karriär inom cancervården.

Foto: BOSSE JOHANSSON

inte så vanligt då, och ASIH fanns ännu inte, men att ge patienterna gott psykosocialt stöd var viktigt. Först nu börjar det vi satte i gång då att fungera i cancervården.

Eva Jolly konstaterar att hon tack vare dessa fantastiska förebilder fick en stark grund att stå på i sitt yrke.

– Ja, jag fick en otrolig utbildning och lärde mig onkologi i grunden, även cytostatikabehandlingar, under de tio år jag arbetade på slutenvårdsavdelningen. Ett tag funderade jag på att börja arbeta inom intensivvården, men jag ville vara fortsatt nära patienten, säger Eva, som blev färdig specialistsjuksköterska under den perioden och även började nosa lite på forskningsspåret.

– Jag gick en forskningsförberedande kurs och sedan

en medellång forskarutbildning. Det var i ett av professor Yvonne Wengströms projekt som rörde följsamhet till endokrinbehandling efter bröstcancer som lockade in mig i forskningen och sedan dess har det vetenskapliga följt mig hela tiden.

Det blev en magisteruppsats om kontinuitet vid cancersjukdom och en del konsultverksamhet.

– När det sedan handlade om att gå vidare till att bli doktorand valde jag i stället chefsspåret. 2006 blev jag sektionsledare, med professor Jonas Bergh som sektionschef. Och två år senare blev jag chefsjuksköterska för öppenvården på onkologiska kliniken.

Att ha läromästare som paret Einhorn och Jonas

Eva Jolly har gjort sig känd som en lugn och målmedveten ledare, som vinnlägger sig om att samarbeta och lyfta fram medarbetare. ”Det är bara i samverkan med andra man utvecklas.”

Foto: BOSSE JOHANSSON

Eva Jollys, Årets cancer-nätverkare, nuvarande engagemang

- Verksamhetsansvarig Karolinska Comprehensive Cancer Center
- Representant i flera pågående och kommande EU-finansierade projekt inom Europe's Beating Cancer Plan och Cancer Missionen.
- Representant för Karolinska Comprehensive Cancer Center i Socialstyrelsens referensgrupp för implementeringen av den europeiska cancerplanen (Europe's Beating Cancer Plan)
- Auditör och medlem i styrgruppen Accreditation and Designation Board inom OECI (Organisation of European Cancer Institutes)
- Medlem i ledningsgruppen för nordisk/baltiska CCC-nätverket
- Medlem i Karolinskas EUHA-ledningsgrupp (European University Hospital Alliance)
- Leder arbetspaket inom EU-projekten: CCI4EU, ECHoS, EUNetCCC och JANE2 (de två sistnämnda startar i höst)
- Vice ordförande i det svenska initiativet Nollvision cancer

»Att ha familj och tre barn var en stor del av min professionella utveckling, det var inget hinder. Och att tillsammans med min nuvarande man få vara nära och följa mina tre barn och tre bonusbarn är det absolut roligaste och viktigaste i mitt liv.«

Bergh, Sveriges ledande bröstcancerspecialist, har betytt mycket för Eva Jolly.

– Jag upptäckte också då att jag älskade att vara chef. Vi var ett fantastiskt team på cirka 50 personer som skötte all öppenvårdsverksamhet och det var så roligt att jobba.

Familj och karriär

Mitt i den spikraka karriären hann Eva gifta sig och få tre barn, födda 1992, 1994 och 2000.

– Min dåvarande man, vi skilde oss 2011, och jag stöttade varandra under alla år. Att ha familj och tre barn var en stor del av min professionella utveckling, det var ing-

et hinder. Och att tillsammans med min nuvarande man få vara nära och följa mina tre barn och tre bonusbarn är det absolut roligaste och viktigaste i mitt liv, menar Eva.

På jobbet fortsatte spännande saker att hända. Ulrik Ringborg, som 1992 tog över som verksamhetschef för Radiumhemmet efter Jerzy Einhorn, föreslog 2005 ett nytt roligt uppdrag.

– Han stoppade mig i korridoren en dag och undrade om jag ville arbeta med att utbilda auditörer inför den kommande ackrediteringsprocessen inför bildandet av Comprehensive Cancer Center. Ulrik Ringborg ansåg att onkologisk omvårdnad var mycket viktig och han var på många sätt före sin tid.

»Det har alltid varit viktigt för mig att se målet klart och inte fastna på vägen, att våga ta täten som ledare in i förändringar och samtidigt skapa trygghet.«

Eva tackade naturligtvis ja till uppdraget eftersom det inte hör till hennes natur att vara en nej-sägare.

– Jag nappade direkt. Att säga ja och vilja mycket har präglat min karriär.

Eva är fortfarande auditör, numera också verksamhetsansvarig för CCC, som inte blev klart förrän 2020.

– Det blåste ganska hård motvind under några år, konstaterar hon på sitt lugna vis.

Men vägen för CCC var utstakad och parallellt med detta blev Eva Jolly 2012 för första gången chef över chefer.

– Jag fick en tjänst som områdeschef på strålbehandling och hamnade några år senare mitt i turbulensen kring besparingar, omorganisationer och negativa skrivelser. Det var en tuff och rörig tid men vi samlade kraft och stod kvar, berättar Eva och man riktigt ser hur hon med fast och lugn hand håller skutan flytande i ett blåsig hav.

När den värsta stormen hade lagt sig fick hon uppdraget att leda Karolinska in i CCC.

– Ja, då fick den gamla tanken liv igen. Och det var en stor dag när vi blev godkända hösten 2019. I mars, året därpå, startade Karolinska CCC och det betydde verkligen mycket för mig att få se frukten av många års arbete, säger Eva som sedan 2023 är verksamhetsansvarig på CCC på heltid.

Hon konstaterar lugnt men ändå med lite förvåning att hon har arbetat på Karolinska i 35 år nu. Ett gott exempel på att man kan stå kvar men ändå ständigt utvecklas.

– Man ser inte alltid själv tydligt vilka val man har gjort men jag vet att jag har burits fram av fantastiska människor. Att jag har blivit sedd tidigt och fått möjligheter, som jag har tackat ja till. Jag har alltid bemötts med respekt och är oerhört glad och stolt över min bakgrund som sjuksköterska, det har varit en fördel i min karriär och för mig har det också alltid varit viktigt att bana väg för – och tänka tillsammans – med andra.

Eva Jolly beskriver sig själv som lugn och metodisk, egenskaper som väglett henne under hela karriären.

– Det har alltid varit viktigt för mig att se målet klart och inte fastna på vägen, att våga ta täten som ledare in i förändringar och samtidigt skapa trygghet, säger hon.

Sverige och världen

Listan över Eva Jollys olika engagemang, nationella och internationella, är så lång att vi har samlat dem i en särskild ruta.

Det hon drömde om som ung sjuksköterska, att få arbeta utomlands, är en dröm som har uppfyllts med råge under de senaste 10–15 åren. Idag tillbringar hon många arbetsdagar per år på resande fot, ofta är destinationen Bryssel, och att alltid ha en färdigpackad resväska till hands är en självklarhet.

– Arbetet med att bygga upp Karolinska CCC är en del av ett samarbete med andra europeiska cancercenter, både inom OECE (Organisation of European Cancer Institutes) och CCE (Cancer Core Europe) men också inom EUHA (European University Hospital) där Karolinska är ordförande i år, berättar hon och det är tydligt att hon (till skillnad från många av oss) vant och smidigt rör sig genom alla de förkortningar som präglar arbetet inom EU.

Sverige, som är ett litet land, har mycket att vinna på – och lära sig av – det europeiska samarbetet, betonar hon.

– Det är viktigt att Sverige engagerar sig och deltar aktivt för att implementera den europeiska cancerplanen (Europe's Beating Cancer Plan) nationellt och att vi bidrar till att andra medlemsländer lyckas med de uppsatta målen. Vi är beroende av att samarbeta internationellt för att möjliggöra kliniska studier som är så viktiga för våra patienter, och genom ett aktivt kunskapsutbyte kan vi dela med oss av våra erfarenheter av att organisera cancervård, forskning och utbildning.

På hemmaplan är hon sedan något år vice ordförande i Nollvision cancer, en tvärsektorieell innovationsmiljö som stöds av Vinnova.

– Från Karolinska CCC ser vi på Nollvision cancer som ett sätt att medverka till att samarbete mellan olika intressenter och aktörer stärks och fördjupas så att vi tillsammans kan påverka utveckling och innovation inom cancerområdet. Vår gemensamma vision är att transformera cancer från en dödlig till en botbar eller kronisk sjukdom.

Årets Cancernätverkare

Återigen är det samarbete och samverkan, över alla möjliga gränser, som är de starka nyckelorden i det mesta Eva Jolly gör.

Att hon som en följd av sitt mångåriga omfattande samarbete inom cancerområdet i år utsetts till Årets Cancernätverkare ser hon som oerhört hedrande.

– För mig symboliserar utmärkelsen ett starkt engagemang och samverkan med andra. För det är just tillsammans med andra, patienter, närstående, kollegor och partners, som jag som enskild individ kan göra skillnad. Det viktigaste för mig framöver är att få fortsätta att utvecklas i nära samarbete med andra. Det ger mig kraft och inspiration.

Text **EVELYN PESIKAN**
Medicinsk skribent
evelyn.pesikan@gmail.com